

Mezőgazdasági őstermelő magánszemély adózásának Alapvető szabályai 2011

1. Ki minősül mezőgazdasági őstermelőnek?

A személyi jövedelemadó törvény¹ rendelkezése szerint mezőgazdasági őstermelő az az e tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki betöltötte a 16. életévét, a saját gazdaságában az Szja tv.6. számú mellékletében felsorolt termékek előállítását végzi, és ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik. Mezőgazdasági őstermelőnek minősül a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által vezetett ügyfél-nyilvántartási rendszerben nyilvántartott mezőgazdasági termelő (regisztrációs számmal rendelkező) magánszemély is, továbbá a családi gazdálkodó és annak a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja is az Szja tv.6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenysége(i)nek bevétele (jövedelme) tekintetében.²

Mezőgazdasági **kistermelőnek** az az őstermelő tekinthető, akinek az adóévben – jogszabály alapján kapott támogatás összegével csökkentett – őstermelői tevékenységéből származó éves bevétele nem több 8 millió forintnál.³

Az őstermelői tevékenység – amennyiben általános forgalmi adó alanyiságot eredményez – adószám birtokában gyakorolható azzal, hogy az adószám bármelyik megyei (fővárosi) adóigazgatóságtól igényelhető.

1.1. Mezőgazdasági őstermelői tevékenység

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek⁴ minősül a saját gazdaságban történő növénytermelés, ültetvénytelepítés, állattenyésztés, valamint a termékfeldolgozás is akkor, ha az saját gazdaságban történő alapanyag felhasználásával történik. Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek minősül továbbá a saját gazdaságban egyes mezőgazdasági termékek jogszabályba nem ütköző gyűjtése, valamint a saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás, mindezekre nézve akkor, ha az előállított termék vagy a tevékenység az Szja tv.6. számú mellékletének II. pontjában felsoroltak valamelyikébe tartozik.

A saját gazdaságban előállított virágok és dísznövények - kivéve a 0602 40 vámtarifaszámú rózsát oltva is - értékesítéséből származó bevételt akkor lehet

¹ 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban: szja-törvény).

² Szja tv.3. § 18. pont

³ Szja tv.3. § 19. pont

⁴ Az őstermelői tevékenységek köre az Szja tv.6. számú mellékletében található.

őstermelői bevételként figyelembe venni, ha az az évi 250 ezer forintot nem haladja meg. Amennyiben ennél több, akkor a bevétel egésze nem tekinthető őstermelésből származó bevételnek, e bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályokat lehet alkalmazni.

A saját gazdaságban termelt szőlőből saját gazdaságban készített szőlőmust, sűrített szőlőmust, szőlőbor értékesítése akkor számít őstermelői tevékenység bevételének, ha a magánszemély ezeket a termékeket 0.5 litert meghaladó kiszerelésben az adott évben kifizetőnek és/vagy termelői borkimérésben végső fogyasztónak értékesíti, és az értékesítésükből származó bevétel együttvéve az évi 7 millió forintot nem haladja meg. Amennyiben a bevétel meghaladja a 7 millió forintot vagy ha az értékesítés nem az előzőek szerint történik, akkor az egész bevétel nem számít az őstermelői tevékenység bevételének, e bevételre az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítására vonatkozó szabályokat lehet alkalmazni.

1.2. Az őstermelői (közös őstermelői) igazolvány

Az őstermelői igazolvány része az adóévre érvényesített értékesítési betéltlap, amely egyben bevételi nyilvántartásnak is minősül, amennyiben az adózó bevételi nyilvántartás vezetésére kötelezett.⁵

A magánszemély az őstermelői igazolvány kiváltásához tett nyilatkozatát kiegészítheti a közös háztartásban élő családtagjaival tett együttes nyilatkozattal, mely szerint a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet közös őstermelői igazolvány kiváltásával kívánják folytatni.⁶

Családtagnak minősül a magánszemély házastársa, egyeneságbeli rokona, az örökbe fogadott, mostoha és nevelt gyermeke, valamint az örökbe fogadó, mostoha és nevelőszülője.⁷

A közös igazolvány kiváltásának egyik feltétele, hogy minden egyes családtagnak az őstermelői jövedelmére ugyanazon adózási módot kell választania (pl. az általános forgalmi adó, az átalányadózás, a tételes költségelszámolás tekintetében). További feltétel, hogy a közös őstermelői tevékenység időszakában a családtagok egymással nem állhatnak munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban és a segítő családtagra vonatkozó rendelkezéseket egymásra vonatkozóan nem alkalmazhatják. A közös őstermelői igazolványt annak a családtagnak a nevére kell kiállítani, akit a családtagok egybehangzóan megneveznek az együttes nyilatkozatukban. Ha a magánszemélyek közös őstermelői igazolvány alapján folytatják a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet és költségeiket tételesen számolják el, úgy az e tevékenységükből elért bevételeiket és költségeiket létszámarányosan meg kell osztaniuk. A bevételek és költségek igazolására a

⁵ Az őstermelői igazolvánnyal kapcsolatosan a 228/1996 (XII.26) kormányrendelet az irányadó.

⁶ Szja tv.78/A §.

⁷ Szja tv.78/A. § (2) bekezdés

közös őstermelői tevékenységben résztvevő bármelyik magánszemély nevére kiállított bizonylat egyenértékű, kivéve adózó, vagy házastársa saját tulajdonában lévő, illetve zárt végű lízingbe vett járműhasználattal kapcsolatosakat, mivel ezek a bizonylatok csak a költségelszámolásra egyébként jogosult őstermelő nevére kiállítva vehetők figyelembe. Saját gépjárműnek minősül a házastárs tulajdonában lévő gépjármű is. Közös őstermelői tevékenység folytatása esetén elég egy nyilvántartást vezetni a bevételekről és a költségekről, ugyanakkor e tevékenységgel összefüggő adókötelezettségnek külön-külön kell eleget tenni.

Amennyiben az általános forgalmi adó tekintetében az adószámmal rendelkező tagok az őstermelői tevékenység után nem azonos adózási módot választottak, akkor az őstermelésből származó bevétel és költségek családtagok közötti egyenlő felosztására nincs mód, a bevétel után annak kell adóznia, aki azt kézhez kapta, mellyel szemben csak az adózó nevére kiállított bizonylatok alapján számolható el költség.

1.3. A családi gazdaság és a családi gazdálkodó fogalma

A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerint **családi gazdaságnak** minősül⁸ a legfeljebb 300 hektár nagyságú termőföld (ideértve a mező-, erdőgazdasági művelés alatt álló belterületi földet is) tulajdonával, haszonbérletével, használatával rendelkező gazdálkodó család valamennyi termőföldje, az ahhoz tartozó leltárban megjelölt ingatlan és ingó vagyontárgyak hasznosításával, legalább egy családtag teljes foglalkoztatásán és a többi családtag közreműködésén alapuló gazdálkodási forma.

A termőföldről szóló törvény alkalmazásában

- **mezőgazdasági tevékenység:** a növénytermesztés, a kertészet, az állattenyésztés, a halászat, a haltenyésztés, a szaporító anyag termesztés, a vadgazdálkodás, az erdőgazdálkodás és a vegyes gazdálkodás;
- **kiegészítő tevékenység:** a falusi és agroturizmus, a kézművesipari tevékenység, fűrészáru-feldolgozás, az elsődleges élelmiszer-feldolgozás, a mezőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszer célú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, valamint a mezőgazdasági szolgáltatás;
- **gazdálkodó család tagjának minősül** a családi gazdálkodó, annak házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke,

⁸ 326/2001. (XII. 30) kormányrendelet.

szülője, nagyszülője; gyermekén az örökbe fogadott, a mostoha és a nevelt gyermeket is érteni kell. Ez azt jelenti, hogy a gazdálkodó család tagjának tekinthető életkortól függetlenül valamennyi felsorolt személy, tehát nem feltétel a legalább 16 éves életkor betöltése. Nem sorolható a felsorolt személyek körébe a családi gazdálkodó házastársának vagy élettársának a szülője, a nagykorú gyermekének a házastársa és a családi gazdálkodó testvére sem.

A családi gazdálkodó és említett családtagja a családi gazdaság nyilvántartási számát az adózásával összefüggő valamennyi iratán, valamint a törvény alapján adókedvezményt, adómentességet biztosító nyilatkozatán köteles feltüntetni.

A családi gazdálkodó a közös őstermelői tevékenységet folytatókra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával köteles eljárni az adókötelezettsége megállapításakor. A kiegészítő tevékenységből származó jövedelem után annak kell adóznia, aki azt folytatja önálló tevékenység vagy egyéni vállalkozás keretében.

Az azonos jövedelemszámítási kötelezettségre tekintettel, ha a családi gazdaság tagjai által választott adózási mód eltér a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt választott adózási módtól, akkor ez olyan adókötelezettséget érintő változást jelent, amit be kell jelenteni az adóhatósághoz a családi gazdaság nyilvántartásba vételétől számított 15 napon belül. Az azonos jövedelemszámítási módnak abban az esetben is érvényesülnie kell, ha a gazdálkodó családban a közös gazdálkodást megelőzően tételes költségelszámoló és átalányadózó is volt, vagyis az egységes adózási módnak a közösen megállapodott módszer szerintinek kell lennie. Így az év első napjától beérkezett valamennyi őstermelésből származó bevétel a megállapodás szerinti jövedelemszámításra vonatkozó szabályok szerint lesz adóköteles, még az is, amelyet a gazdálkodó család tagjai a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt szereztek meg. Amennyiben a családi gazdálkodó egyéni vállalkozói igazolvány birtokában folytatja a tevékenységét, akkor az őstermelői tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozóként, hanem a család többi tagjával együtt a közös őstermelői igazolvánnyal rendelkezőkre vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. Abban az esetben, ha a családi gazdaságba a gazdálkodó család tagjai olyan tárgyi eszközöket visznek be, amelyek korábban az őstermelői/egyéni vállalkozói tevékenységben az értékcsökkenési leírás alapját képezték, akkor az ilyen tárgyi eszközök értékcsökkenési leírása a családi gazdaságban folytatható.

További gyakorlati tudnivalók

- A gazdálkodó család tagjai tételes költségelszámolás választása során az őstermelői tevékenységből származó jövedelmüket csökkenthetik annak a

veszteségnek az összegével, amelyet a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt határoltak el. Ebből az is következhet, hogy adott esetben a családtagok nem azonos nagyságú jövedelem után adóznak.

- Amennyiben a gazdálkodó család tagja kilép a családi gazdaságból, a bevételt és a költségeket a kilépés időpontjával fel kell osztani a családtagok között. A továbbiakban a bevétel és az igazolt költség már csak a csökkent létszám alapulvételével osztható fel. Ha a kilépő családtag az őstermelői tevékenységet tovább folytatja, akkor csak ugyanazt az adózási módot választhatja az adóév további részére, amelyet a családi gazdaságban választottak. A kiválás időpontjában fennálló vevői tartozásokból befolyt összeget a megállapodásban foglaltak szerint kell figyelembe venni a családi gazdaságban vagy a kivált tagnál.

2. A jövedelem meghatározása

A magánszemély az őstermelői tevékenységéből származó bevételéből háromféle módszer szerint állapíthatja meg a jövedelemét.

- Lehetősége van a 10 százalékos költséghányad alkalmazására, ha nem kíván költségeivel tételesen elszámolni. A bevétel része a tevékenységgel összefüggésben kapott költségterítés is. (A bevétel 90 százaléka a jövedelem.)
- Választhatja a tételes költségelszámolást is. Ekkor költségként a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen felmerült és bizonylattal igazolt kiadás, továbbá a korábbi évekről áthozott veszteség vehető figyelembe, valamint folytatható a már megkezdett értékcsökkenési leírás elszámolása.
- A harmadik módszer – melynek alkalmazására csak a mezőgazdasági kistermelők jogosultak – a jövedelem átalányban történő megállapítása.

Átalányadózás esetén az átalányban megállapított jövedelem is az összevont adóalap része és mindhárom jövedelemszámítás esetén a megállapított jövedelmet ki kell egészíteni (bruttósítani kell) a jövedelem 27 százalékaival.

2.1. Bevételek

Bevételnek minősül többek között:⁹

- az értékesített termék, a tevékenység ellenértékeként vagy ezek előlegeként befolyt, vagy váltóval kiegyenlített összeg, a természetben kapott ellenérték (valamennyi esetben a felár, az engedmény, az árkiegészítés figyelembevételével);
- a szállításért, vagy csomagolásért külön felszámított összeg;

⁹ Szja tv.2. számú melléklet.

- az előállított vagy vásárolt terméknek, a végzett vagy vásárolt szolgáltatásnak a szokásos piaci értéke, ha azokat a magánszemély saját célra használja fel, illetőleg részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélkül másnak átengedi akkor, ha ezzel kapcsolatosan bármely évben költséget számolt el. (Nem kell a bevételt növelni a saját célra történő felhasználás és a részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélküli átengedés értékével, ha az azzal kapcsolatos kiadásokat nem számolta el költségként, vagy ha e kiadásokkal az összes költségét arányosan csökkenti, vagy a terméket, a szolgáltatást elemi károk, katasztrófák esetén közadakozás keretében nyújtotta.)
- az adó, a társadalombiztosítási járulék stb. különbözetének visszatérítése, ha a befizetést az őstermelésből származó bevételével szemben költségként bármely évben elszámolta;
- a káreseménnyel összefüggésben kártérítés címén felvett összeg, ideértve a felelősségbiztosítás címén felvett összeget is, továbbá annak a biztosítási szolgáltatásnak az értéke, amelynek esetében az arra jogosító biztosítási díjat korábban elszámolta költségként;
- a kapott kamat;
- a kapott kötbér, a késedelmi kamat, a bírság, a büntetés címén kapott összeg, valamint a fizetett kötbér, kamat, bírság, büntetés visszatérítése címén kapott összeg, *kivéve*, ha ez utóbbiakat korábban költségként nem számolta el;
- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz – ideértve a selejtezett tárgyi eszközt is -, nem anyagi javak, anyag, félkész termék értékesítésekor kapott ellenérték, illetőleg a szokásos piaci érték (ha ez utóbbi a több), ha annak beszerzési, előállítási költségét bármelyik évben költségként érvényesítette, vagy értékcsökkenési leírással elszámolta;
- az őstermelői tevékenységet szolgáló termőföld eladási ára;
- a 100 ezer forintnál magasabb egyedi értékű kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz - ha annak értékét a mezőgazdasági őstermelő egy összegben elszámolta - ellenszolgáltatás nélküli átruházásakor - *kivéve* a magánszemélynek ellenszolgáltatás nélkül történő, adófizetési kötelezettséggel járó átadást - a beszerzés időpontjától számított
 - egy éven belül a beszerzési érték 100 százaléka,
 - egy éven túl, de két éven belül a beszerzési érték 66 százaléka,
 - két éven túl, de három éven belül a beszerzési érték 33 százaléka,
 - három éven túl nulla.

Vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás és kihelyezett állat tartása esetén őstermelői bevételként kell számításba venni a termék vagy állat teljes átvételi (bruttó) árát is.¹⁰

A mezőgazdasági őstermelő bevételeinek meghatározásánál az általános szabályokon túlmenően a következőket kell figyelembe venni:

- Az átalányadó szabályai szerint adózó mezőgazdasági kistermelőnél nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek a jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított vissza nem térítendő támogatás azzal, hogy ebben az esetben a támogatás címén kapott összeget önálló tevékenységből származó bevételként kell figyelembe venni, mellyel szemben a támogatások célja szerinti igazolt kiadások elszámolhatók.
- Jogszabály alapján a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra kapott támogatásnak az az összeg minősül, amelyet a magánszemély kizárólag a ténylegesen felmerült, igazolt kiadásainak a folyósítóval történő elszámolási kötelezettsége mellett kap.¹¹ Azt a támogatást, amelyet utólag folyósítottak a támogatás célja szerinti felhasználást igazoló számla ellenében vagy a felhasználás teljesülésének igazolása alapján, nem kell bevételként beszámítani akkor, ha a kiadást korábban költségként nem érvényesítette az őstermelő, és később sem számolja el azt (értékcsökkenési leírással sem).¹²
- Az egységes területalapú (földalapú) támogatást és minden olyan más támogatást, amely nem tekinthető költségek fedezetére vagy fejlesztési célból folyósított támogatásnak, a folyósítás évében kell a bevételek között elszámolni.
- Amennyiben az őstermelő egyben kereskedő egyéni vállalkozóként saját őstermelői termékét (is) értékesíti (pl. a zöldségboltjában), akkor ezeknek a termékeknek a szokásos piaci értékét őstermelői bevételként kell figyelembe vennie – azaz az őstermelői igazolvány értékesítési betétlapjában kell feltüntetnie – és ezeknek a termékeknek az értékesítéséből származó bevételt az egyéni vállalkozás bevételei között kell szerepeltetnie. Mindezek akkor is érvényesek, ha akár az egyik, akár mindkét tevékenységében a magánszemély átalányadózást alkalmaz. Amennyiben a vállalkozói személyi jövedelemadó szabályai szerint adózik a magánszemély, az egyéni vállalkozás érdekében felmerült költségek között figyelembe veheti az őstermelői bevételek közé beírt értéket.

Figyelemmel azonban arra, hogy a magánszemély áfa adóalanyisága az őstermelőként és az egyéni vállalkozóként végzett tevékenységekre is

¹⁰ Szja tv.3. §. 18/c) pont.

¹¹ Szja tv.3. § 42. pont

¹² Szja tv.7.§ (1) bekezdés v) pont és a 8.§ (3) bekezdés

kiterjed, ilyen esetben (őstermelő és egyéni vállalkozó közötti) Áfa tv.¹³ hatálya alá tartozó értékesítés nem valósul meg.

2.2. Bevételt csökkentő kedvezmények¹⁴

A bevétel csökkentésére csak tételes költségelszámolás választása esetén van mód. Ennek megfelelően csökkenthető a bevétel

- a kitermelt vagy lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevétel esetén azzal az összeggel, amelyet az erdészeti hatóságnál elkülönített számla javára fizettek be azzal, ha a befizetett összeg több mint a jogszabályban megállapított, a befejezett célállományra igényelhető normatív erdő-felújítási támogatás értéke, akkor ez utóbbi összeget lehet figyelembe venni;
- a legalább 50 százalékban megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként az alkalmazottnak kifizetett bérrel, de legfeljebb a hónap első napján érvényes minimálbér összegével;
- munkanélküliek, a szabadságvesztésből 6 hónapon belül szabadultak, a pártfogó felügyelet hatálya alatt álló személy, valamint tovább foglalkoztatott szakképző iskolai tanulók foglalkoztatására tekintettel 12 hónapon át megfizetett társadalombiztosítási járulék összegével;
- a szakképző iskola tanulójaival kötött - jogszabályban meghatározott - tanulószövetség alapján folytatott gyakorlati képzés esetén minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 24 százalékával, ha a szakképző iskolával kötött együttműködési megállapodás alapján végzi a gyakorlati képzést, minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 12 százalékával.

2.3. A költségek elszámolása

A mezőgazdasági őstermelő – néhány eltéréssel – költségeit az egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint érvényesítheti.¹⁵

Elismert költségnek csak a bevételszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő, kizárólag a bevétel megszerzése, a tevékenység folytatása érdekében az adóévben ténylegesen kifizetett, szabályszerűen igazolt kiadás minősül.

Amennyiben az őstermelő olyan termék vagy szolgáltatás ellenértéke alapján kíván költséget elszámolni, amelynek értékesítője, illetve nyújtója az általános forgalmi adóról szóló törvényben meghatározott bizonylat kiállítására kötelezett, akkor a kiadás igazolására kizárólag az Áfa tv. szerinti bizonylat (ide nem értve a nyugtát) alkalmas, egyébként a kiadás igazolására kizárólag az a bizonylat alkalmas, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges

¹³ Általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban: Áfa tv.).

¹⁴ Szja tv.21. §.

¹⁵ A költségek elszámolására vonatkozó rendelkezéseket az Szja tv.3. számú melléklete tartalmazza.

valamennyi adatot (így például a kiadás összegét és pénznemét) is. Egyéb esetekben a kiadást olyan bizonylattal kell igazolni, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot. Erre alkalmas lehet például az adásvételi szerződés.

Nem minősül elismert költségnek - ha törvény másként nem rendelkezik - a magánszemély személyes vagy családi szükségletét részben vagy egészben kielégítő termék, szolgáltatás megszerzésére fordított kiadás, vagy olyan vagyontárgy megszerzésére, fenntartására, üzemeltetésére, felújítására, karbantartására fordított kiadás, amely nem a jövedelemszerző tevékenységgel kapcsolatos, vagy - ha a törvény kivételt nem említ - akár részben is, a magánszemély személyes vagy családi szükségletének kielégítését célozza. Az előzőektől eltérően, az őstermelő lakásától elkülönített telephelyen vagy egyébként más, a lakáson kívüli helyen folytatott tevékenység ellátásának feltételeként (ideértve az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeit is) a tevékenység ellátásának hatókörében szükséges dologgal (eszköz, berendezés, jármű, munkaruházat stb.), szolgáltatással (világítás, fűtés stb.) összefüggő kiadás akkor is elismert költség, ha a dolog, a szolgáltatás személyes szükséglet kielégítésére is alkalmas, és a tevékenység hatókörében történő hasznosítás, használat, igénybevétel mellett egyébként az igénybevétel során nem zárható ki a magáncélú hasznosítás, használat, igénybevétel, kivéve, ha e törvény a hasznosítást, használatot, igénybevételt vagy annak lehetőségét adóztatható körülményként határozza meg. Ugyancsak az említett rendelkezéstől eltérően, elismert költség a tevékenységhez jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján kapott, bevételnek minősülő támogatás jogszerű felhasználásával teljesített kiadás akkor is, ha a kiadás részben a magánszemély személyes vagy családi szükségletét szolgálja (ha azonban a támogatás csak részben nyújt fedezetet az ilyen kiadásra, akkor e rendelkezés alapján az csak a támogatásból fedezett rész mértékéig vehető figyelembe elismert költségként).

Az őstermelői tevékenységét kezdő magánszemély a legfeljebb 3 évvel korábban felmerült és az e tevékenységének megkezdését megelőzően még nem érvényesített, igazolt kiadásait – feltéve, hogy azok a megkezdett tevékenységhez kapcsolódnak – a kezdés évében költségként számolhatja el, továbbá a tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékcsökkenési leírását megkezdheti.

*Az értékcsökkenési leírás elszámolása*¹⁶

Kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközökre, nem anyagi javakra csak a kormányrendeletben meghatározott regisztrált mezőgazdasági termelő, valamint a mezőgazdasági őstermelő jogosult értékcsökkenési leírást elszámolni. Ennek során a kormányrendeletben meghatározott regisztrált mezőgazdasági termelő,

¹⁶ Szja tv.11. számú melléklet.

valamint a mezőgazdasági őstermelő az egyéni vállalkozóra vonatkozó rendelkezéseket alkalmazza, azzal az eltéréssel, hogy a kormányrendeletben meghatározott regisztrált mezőgazdasági termelő, valamint az adóév utolsó napján a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak minősülő magánszemély és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja a családi gazdaság részét képező, vagy ahhoz tartozó tárgyi eszköznek, nem anyagi javaknak az üzembe helyezés időpontjára megállapított beruházási költségét - választása szerint - az üzembe helyezés adóévében jogosult egy összegben költségként elszámolni.¹⁷

A nem kizárólag üzemi célt szolgáló saját tulajdonú gép, berendezés, felszerelés esetében átalányban számolható el értékcsökkenési leírás olyan nyilvántartás vezetése mellett, amely a nem kizárólagosan üzemi célt szolgáló, az említett tárgyi eszköz azonosításra alkalmas megnevezését, beszerzési (előállítási) árát - mint nyilvántartási értéket -, továbbá a beszerzés (előállítás) és a használatbavétel időpontját tartalmazza. Az átalány összege több ilyen eszköz használata mellett is legfeljebb az éves bevétel 1 százalékáig, ezen belül is az említett nyilvántartásban szereplő eszköz(ök) nyilvántartási értékének legfeljebb 50 százalékáig terjedhet. Egy adott nem kizárólagosan üzemi célt szolgáló eszköz értéke alapján csak egy ízben, a használatbavétel évében vehető figyelembe ez az átalány.

A tevékenységéhez jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján kapott támogatás felhasználásával megszerzett (előállított) tárgyi eszköz, nem anyagi jószág beszerzési (előállítási) árának az a része, amely egyenlő a megszerzéséhez (előállításához) felhasznált támogatás összegével, az eszköz üzembe helyezésének (rendeltetésszerű használatba vételének) - az üzembe helyezés elmaradása esetén kiselejtezésének, elidegenítésének vagy a nyilvántartásból bármely más ok miatt történő kivezetésének - időpontjában értékcsökkenési leírásként számolható el. A nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz, nem anyagi jószág esetén ezen túlmenően nincs lehetőség értékcsökkenési leírás elszámolására.¹⁸

További költség többek között:¹⁹

- az alkalmazottak részére kifizetett bér és annak közterhei;
- az alkalmazottnak a munkaszerződés (vagy jogszabály) alapján járó, a munkáltatót kötelezően terhelő juttatás, kifizetés;
- a gazdasági épület bérleti díja;
- a fűtés, világítás, technológiai energia költsége, a telefon, telefax, mobiltelefon használati díja azzal, ha a lakás és a telephely nem különül el műszakilag, akkor a tevékenységgel arányosan lehet a kiadásokat figyelembe venni az adott költségre jellemző mértékegység (m², m³, nap)

¹⁷ Szja tv.3. számú melléklet III/1. pont

¹⁸ Szja tv.3. számú melléklet III/3. pont.

¹⁹ Szja tv.3. számú melléklet.

alapulvételével; Amennyiben a lakás és a telephely műszakilag nem elkülönített, akkor a házastárs nevére kiállított közüzemi számlák is figyelembe vehetők a költségelszámolás során.

- az internet használat díja azzal, ha a használat csak részben szolgálja a tevékenységet, akkor annak a 30 százaléka, elektronikus bevallás benyújtására kötelezett őstermelő esetében pedig annak 50 százaléka;
- a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítése (ideértve a selejtezést, a megsemmisülést, az ellenszolgáltatás nélküli átengedést is) esetén az értékesítés időpontjáig még el nem számolt értékcsökkenési leírás összege, az értékcsökkenési leírásból kizárt tárgyi eszközök (nem anyagi javak) értékesítése esetén a nyilvántartásba vett beruházási költség;
- vetőmag bértermelés, bérnevelés, bérhizlalás, kihelyezett állattartás esetén a termék vagy állat kihelyezéskori értéke, valamint a bértermeltető által biztosított takarmány stb. értéke is a felvásárlási okirathoz csatolt elszámolás alapján;
- az állami költségvetésbe, a központi alapokba, a helyi önkormányzatoknak – a tevékenységgel összefüggésben – befizetett adó (a saját jövedelem után befizetett személyi jövedelemadó kivételével), az illeték, a hatósági díj, a vám, a vámkezelési díj, a perköltség, a kötbér, a késedelmi kamat, az önellenőrzési pótlék;
- a tevékenységgel összefüggésben kifizetett vagyon, felelősség-, kockázati élet-, balesetbiztosítás díja;
- a saját részre vagy az alkalmazottak részére vásárolt munkaruha, védőeszköz, a munka-, a baleset- és a környezetvédelmi berendezés beszerzésére fordított kiadás;
- a köztisztviselő számára tagdíj vagy annak megfelelő jogcímen fizetett összeg, továbbá az őstermelői tevékenységgel kapcsolatos érdekképviselői feladatot is ellátó társadalmi szervezet számára tagdíj címén fizetett összeg;
- a reklámköltség;
- üzleti utazás esetén az utazásra, a szállás díjára fordított kiadás;
- az úthasználati díj az úthasználatra jogosultság időszakában a díjköteles útszakaszon történt üzleti célú futásteljesítmény arányában.

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat, akkor a két tevékenység folytatása érdekében felmerült költségeket elkülönítve kell nyilvántartania. Azokat a költségeket, amelyek mindkét tevékenységgel összefüggenek, a bevételek arányában kell megosztani, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik.

A kétféle tevékenységhez használt tárgyi eszközöknél (nem anyagi javaknál) viszont választania kell, hogy azok beszerzési árát és az üzemeltetésükkel kapcsolatos kiadásokat melyik tevékenység bevételeivel szemben számolja el,

mert ezek a költségek (az értékcsökkenés a teljes leírásig) nem oszthatók meg a tevékenységek bevételei között.

A járművek üzemeltetési költségének elszámolásával kapcsolatos tudnivalók a 8. számú tájékoztató füzetből ismerhetők meg.

Amennyiben a bevételek összegét a költségek összege meghaladja, akkor a veszteség összege elszámolható a következő évek vagy az előző két év jövedelmével szemben azzal, hogy **a veszteség továbbviteléhez nem kell az adóhatóságtól engedélyt kérni.**

2.4. Kistermelői költségátalány²⁰

Az igazolt költségeken felül a tételes költségelszámolást alkalmazó mezőgazdasági kistermelő a korrigált bevételének 40 százalékát – igazolás nélkül – kistermelői költségátalány címén elszámolhatja költségként. Ebben az esetben a tárgyévi veszteség elhatárolására nincs lehetőség.

2.5. Östermelői adókedvezmény²¹

A tételes költségelszámolást vagy a 10 százalék költséghányadot választó mezőgazdasági őstermelőt e tevékenységéből származó jövedelme utáni adó összegéből legfeljebb 100 ezer forint adókedvezmény illeti meg, amely „agrár de minimis” támogatásnak minősül. Az adókedvezmény akkor érvényesíthető, ha az őstermelő a regisztrációs számát is feltünteti az adóbevallásában. Amennyiben az őstermelői tevékenységre tekintettel érvényesíthető adókedvezmény összege nem éri el a 100 ezer forintot, és e jövedelme mellett más összevonás alá eső jövedelme is van a magánszemélynek, úgy a könyvelőnek szabályszerű bizonylattal kifizetett díj őstermelői jövedelemmel arányos részével az őstermelői adókedvezmény 100 ezer forintra kiegészíthető.

2.6. Nemleges nyilatkozattétel²²

Aki az őstermelésből származó jövedelme megállapítására a tételes költségelszámolást választja, és a támogatások összege nélküli bevétele az adómentesség értékhatárát meghaladja, de az nem több 4 millió forintnál és legalább a (támogatásokkal együtt számított összes) bevételének a 20 százalékát kitevő összegű, az őstermelői tevékenységével kapcsolatosan felmerült, költségként elismert kiadásait számlával (bizonylattal) tudja igazolni, annak nem kötelező jövedelmet számolnia, élhet nemleges nyilatkozattételi jogával is.

²⁰ Szja tv.22.§ (6) bekezdés.

²¹ Szja tv.39. §.

²² Szja tv.78/A §.

Ebben az esetben a jármű használatával kapcsolatos, számlával igazolt költségek csak útnyilvántartás vezetése mellett vehetők figyelembe a nyilatkozattételkor. Nyilatkozattétel esetén a tárgyi eszközök és a nem anyagi javak értékcsökkenési leírását, valamint a korábban elhatárolt veszteség 20 százalékát az adóévre elszámoltnak kell tekinteni.

A tevékenységüket közös igazolvány alapján folytató őstermelők, valamint a családi gazdálkodó és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagok is élhetnek nemleges nyilatkozattételi jogokkal, de csak külön-külön és csak akkor, ha mindannyian ezt a módszert választják.

3. A mezőgazdasági kistermelő átalányadózása²³

A mezőgazdasági kistermelő az átalányadózást is választhatja a tevékenysége és az adóév egészére az őstermelésből származó jövedelme megállapítására. A tevékenység megkezdésének évében az átalányadózás választásáról az őstermelői igazolvány kiváltásakor lehet nyilatkozni. Amennyiben a mezőgazdasági kistermelői tevékenysége mellett egyéni vállalkozói tevékenységet is folytat a magánszemély, az átalányadózást mindkét tevékenységre nézve külön-külön választhatja. Az egyes tevékenységekből származó bevételek nyilvántartását ilyen esetben is egymástól elkülönítve kell vezetni.

Átalányadózás esetén a kistermelésből származó bevétel 15 százaléka számít jövedelemnek, illetőleg a bevételnek azon részéből, amely élő állat és állati termékek értékesítéséből származik, 6 százalékot kell jövedelemnek tekinteni.

Az átalányadóra vonatkozó szabályok szerinti adózónak a bevétel megszerzése érdekében felmerült kiadásairól szóló számlákat és más bizonylatokat az adó utólagos megállapításához való jog elévüléséig meg kell őriznie.

Az átalányban megállapított jövedelem 27 százalékkal növelt összege az összevont adóalap része lesz, tehát e jövedelem nem tartozik a külön adózó jövedelmek körébe.²⁴

4. Adóelőleg-fizetés²⁵

A mezőgazdasági őstermelőnek az adóelőleg megállapításakor az év elejétől az adott negyedév végéig kell a jövedelmet, valamint az arra jutó adóalap-kiegészítést megállapítania és az adóalap-kiegészítéssel növelt összeg után kell az adóelőleget megállapítania, melynek összege az adóalap-kiegészítéssel növelt jövedelem 16 százaléka. Ez az összeg tovább csökkenthető az őstermelői-adókedvezmény összegével amennyiben a jövedelmét az őstermelő nem az átalányadózókra vonatkozó szabályok szerint állapítja meg. Az így megállapított

²³ Szja tv.50. § (2) bekezdés.

²⁴ Szja tv.29.§.

²⁵ Szja tv.46-49.§-ai

összegekből le kell vonni az adóév során már befizetett előleget, és a különbözetet kell az adott negyedévre, a negyedévet követő hónap 12-éig befizetni.

A mezőgazdasági őstermelőtől a kifizetőnek nem kell adóelőleget levonnia.

A mezőgazdasági kistermelőnek mindaddig nem kell adóelőleget fizetnie, amíg az adóévben elszámolt jogszabály alapján kapott támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó bevétele a 4 millió forintot nem haladja meg.²⁶

Az adóelőleget egyébként a magánszemélynek mindaddig nem kell megfizetnie, amíg a fizetendő összeg nem haladja meg a 10 ezer forintot.

5. Az őstermelésből származó jövedelem bevallása²⁷

Abban az esetben, ha a mezőgazdasági őstermelőnek - függetlenül attól, hogy a jövedelmét milyen módszerrel állapítja meg - a támogatások összegével csökkentett őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem haladja meg a 600 ezer forintot, akkor nem kell jövedelmet számolnia és ezt a bevételét nem is kell bevallania.

Amennyiben a magánszemély tételesen számolja el költségeit és az előzőekben ismertetett szabályok szerint arról nyilatkozik, hogy az adóévben nem volt a mezőgazdasági kistermelésből jövedelme (nemleges nyilatkozatot ad), akkor nem kell az őstermelői tevékenységére tekintettel a jövedelmét levezetnie.

A nyilatkozat a személyi jövedelemadó bevallásban tehető meg, de a nyilatkozatételi jogával az is élhet, aki munkáltatói elszámolást, vagy adóhatóság közreműködésével egyszerűsített bevallást ad.

Minden más esetben a jövedelmet főszabályként a 2012. május 21-éig benyújtandó 1153-as bevallásban kell bevallania. Ha a mezőgazdasági őstermelő áfa fizetésére kötelezett vagy egyéni vállalkozó is, akkor a bevallást 2012. február 25-éig kell benyújtania.

6. Az általános forgalmi adó kötelezettséggel kapcsolatos tudnivalók

Az Áfa tv. főszabálya szerint ennek az adónak azok az **alanyai**, akik jogképesek és saját nevükben gazdasági tevékenységet végeznek. Az Áfa tv. gazdasági tevékenység fogalmából adódóan a mezőgazdasági termelő akkor válik adóalannyá, ha üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel olyan tevékenységet folytat, amely ellenérték elérésére irányul, feltéve, hogy annak végzése független formában (pl. nem munkaviszony, munkaviszony jellegű jogviszony keretében) történik.²⁸ Nem válik áfa adóalannyá az a termelő, aki a saját szükségletei fedezésére termel, és alkalmászerűen értékesíti a saját szükségleten felül termelt termékeit. Nem válik áfa adóalannyá az olyan termelő sem, aki közös őstermelésben, családi gazdaságban tevékenykedik ugyan, de

²⁶ Szja tv. 47. § (4) bekezdés.

²⁷ Szja tv. 11–12. §-ai.

²⁸ Áfa tv. 5–6. §.

tevékenysége nem terjed ki terméknek vagy szolgáltatásnak a saját nevében, ellenérték fejében történő értékesítésére.

6.1. Mezőgazdasági tevékenység

Az Áfa tv. rendelkezései szerint az olyan áfa adóalanyra, aki mezőgazdasági tevékenységet folytat, különös szabályok vonatkoznak. E különös szabályok alapján mezőgazdasági tevékenysége tekintetében az adóalany kompenzációs rendszer szerint adózik, ha megfelel a következő feltételeknek, feltéve, hogy különleges jogállását nem változtatta meg (így például nem választott a mezőgazdasági tevékenységére a kompenzációs rendszer helyett általános szabályok szerinti adózást).

Az Áfa tv. alkalmazásában csak az minősül mezőgazdasági tevékenységnek, ami az Áfa tv. vonatkozó mellékletében meghatározott termékek termelésére és feldolgozására irányul, feltéve, hogy azt az adóalany saját vállalkozásában végzi, vagy az Áfa tv. mellékletében meghatározott szolgáltatás nyújtására irányul, feltéve, hogy annak teljesítéséhez az adóalany saját vállalkozásának tárgyi eszközeit használja (egyéb módon hasznosítja).²⁹ A tevékenység mezőgazdasági tevékenységként minősülésének feltétele továbbá, hogy az adóalany az előzőeknek megfelelő termékek értékesítése, szolgáltatások nyújtása után kompenzációs felár megtérítésére tarthasson igényt³⁰, amelynek személyi feltétele, hogy a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője olyan belföldön nyilvántartásba vett áfa adóalany legyen, aki/amely nem minősül mezőgazdasági tevékenységet folytatónak (vagy olyan külföldi adóalany legyen, aki a saját államának joga szerint nem alkalmaz mezőgazdasági termelőre vonatkozó különös adózási módot, illetve az Európai Közösség másik tagállamában nyilvántartásba vett nem adóalany jogi személy legyen).³¹

Az adóalany akkor számít fel mezőgazdasági termékértékesítésére, szolgáltatásnyújtására kompenzációs felárat, ha a következő feltételeknek együttesen megfelel:

- Gazdasági céllal belföldön telepedett le, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van belföldön.³²
- Egészben, vagy meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytat. Ha az adóalanynak a mezőgazdasági tevékenységen kívüli éves bevétele az 5 millió forintot nem haladja meg, e feltételnek megfelel. Ha

²⁹ Áfa tv. 198. § a.)–b.) pont, 7. számú melléklet.

³⁰ Áfa tv. 198. § c.) pont.

³¹ Áfa tv. 200. §.

³² Áfa tv. 197. § (1) b)

az ilyen bevétele meghaladja az 5 millió forintot, kompenzációs felár felszámítására csak akkor jogosult, ha a mezőgazdasági tevékenységből származó bevétele az összes bevételéhez viszonyítva 50 százalék fölött van.³³ A tevékenységet kezdő adózónak e feltétel vizsgálatakor az ésszerűen várható bevételekkel kell számolnia, a már tevékenységet végző adózónak e feltétel vizsgálatakor a tárgyévet megelőző év tényadatait és a tárgyév ésszerűen várható bevételeit kell figyelembe vennie.

- Az adóalany mikrovállalkozásnak minősül, vagyis éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg, foglalkoztatottjainak száma éves átlagban 10 főnél kevesebb.³⁴ Ahhoz, hogy a mikrovállalkozásnak minősülés megszűnjön, az adózónak két egymást követő évben kell meghaladnia a 2 millió eurós értékhatárt, vagy elérnie a 10 fős átlagos foglalkoztatotti létszámot. A mikrovállalkozásnak minősülést főszabály szerint július elsején kell megállapítani (az előző két év adatai alapján), amennyiben az adózó ekkor (július 1-jén) nem minősül mikrovállalkozásnak, a következő évben már nem adózhat az Áfa tv. mezőgazdasági tevékenységre vonatkozó különös szabályai szerint.
- Az adóalany önálló vállalkozás, vagyis - főszabály szerint a tárgyévet megelőző év július 1-jei állapot szerint - más vállalkozásban meglévő tulajdoni részesedése alatta marad a 25 százaléknak.³⁵

A kompenzációs rendszer szerint adózó adóalanyának is adószámmal kell rendelkeznie, mezőgazdasági tevékenysége körében áfa fizetésre nem kötelezett, ugyanakkor előzetesen felszámított adó levonására sem jogosult.³⁶ Mentesül az áfa bevallási kötelezettség alól azokban a bevallási időszakokban, amelyekben kizárólag mezőgazdasági tevékenységet folytatóként, ilyen minőségében jár el.³⁷

A **kompenzációs felár** mértéke³⁸ 7 százalék a ló, szarvasmarha, juh, kecske, baromfi és más élő állat; halak, rákok, puhatestű és más gerinctelen vízi állatok; nyers tej, friss tojás, természetes méz, állati vagy növényi trágya, nyers szörme, legombolyításra alkalmas selyemhernyógubó, nyers gyapjú, erdei fák és cserjék csemetéje, oltványa, magja, feldolgozott tej és tejtermék értékesítése esetén.³⁹

A kompenzációs felár mértéke 12 százalék az élő növény, burgonya, étkezési célra alkalmas zöldségfélék, gyökerek, gumók, szőlő, élelmezési célra alkalmas gyümölcs és dió, fűszernövények, gabonafélék, muhar, csumiz, különféle magvak, ipari és gyógynövények, mákgubó, takarmánynövények, feldolgozott,

³³ Áfa tv. 197. § (1)

³⁴ Áfa tv. 197. § (1) bekezdés a) pontja

³⁵ Áfa tv. 197. § (1) bekezdés a) pontja

³⁶ Áfa tv. 199. §.

³⁷ Áfa tv. 257. §.

³⁸ Áfa tv. 201. §.

³⁹ Áfa tv. 7. számú melléklet I. részének B.) pontja.

tartósított saját előállítású zöldség, gyümölcs, savanyúság; must és bor; borseprő, borkő, valamint szőlőtörköly értékesítése esetében.⁴⁰ (A kompenzációs felár érvényesítésével értékesíthető termékek körét az Áfa tv. melléklete a megnevezés mellett vámtarifa számra való hivatkozással határozza meg.) A kompenzációs felár mértéke 7 százalék talajművelés, aratás, cséplés, szüretelés, betakarítás, vetés, ültetés; mezőgazdasági termékek csomagolása és piacra történő előkészítése; mezőgazdasági termékek tárolása; egyes állatok gondozása, a mezőgazdasági vállalkozásban alkalmazott eszközök bérbeadása; műszaki segítségnyújtás, gyomirtás, kártevő irtás, permetezés, öntöző illetve vízlecsapoló berendezések üzemeltetése, fák nyesése és vágása, valamint egyéb mező- és erdőgazdálkodási szolgáltatások nyújtása esetén.⁴¹

Amennyiben a mezőgazdasági tevékenységet végző a kompenzációs felárat belföldön nyilvántartásba vett adóalannyal szemben érvényesíti (ilyen adóalanyra „hárítja át”), mentesül a számlaadási kötelezettség alól, feltéve, hogy rendelkezik a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany által kiállított **felvásárlási okirattal**.⁴² Felvásárlási okirat kibocsátásáról kizárólag a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője maga gondoskodhat. A felvásárlási okiratnak tartalmaznia kell a következőket:

- a felvásárlási okirat kibocsátásának keltét, sorszámát,
- a mezőgazdasági tevékenységet végző személy nevét, címét, adószámát,
- az értékesített termék nevét, vámtarifa számát, mennyiségét,
- a nyújtott szolgáltatás nevét (és esetleg mennyiségét),
- a teljesítés időpontját (ha az nem az okirat kibocsátásának napján valósul meg),
- a kompenzációs felár alapját, kompenzációs felár nélküli egységárát, továbbá az alkalmazott árengedményt (ha azt az egységár nem tartalmazza),
- a kompenzációs felár mértékét, a kompenzációs felárat,
- a mezőgazdasági tevékenységet végző és a tőle terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany aláírását.

A felvásárlási okirat a tárgyi feltétele annak, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzőtől terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő a kompenzációs felárra vonatkozóan adólevonási jogot gyakorolhasson. Adólevonási jog csak a kompenzációs felárral növelt ellenérték maradéktalan megtérítésekor keletkezik.⁴³

A mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany a tevékenység megkezdésekor megváltoztathatja különleges jogállását, vagyis a bejelentkezési lapon, változás

⁴⁰ Áfa tv. 7. számú melléklet I. részének A.) pontja.

⁴¹ Áfa tv. 7. számú melléklet II. része.

⁴² Áfa tv. 202. §.

⁴³ Áfa tv. 203-204. §.

bejelentési lapon nyilatkozhat úgy, hogy – választása szerint – kompenzációs felárat nem érvényesít.

A különleges jogállás megváltoztatására emellett, az adóév folyamán is bármikor lehetősége van az adóalanynak. Amennyiben a mezőgazdasági tevékenységet végző a különleges jogállásától eltérő adózást választott, a választásának évét követő második naptári év végéig nem érvényesíthet kompenzációs felárat.⁴⁴ Amennyiben az adóalany a tárgyévben év közben nem felel meg a kompenzációs rendszer alkalmazása feltételeinek, év közben nem köteles a különleges jogállását megváltoztatni (csak a következő adóévre).

Amennyiben az adóalany például a 2010. év adatai alapján nem minősül egészben vagy meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanynak és ez által nem jogosult kompenzációs felár alkalmazására, 2011. január 15-ig köteles bejelenteni az adóhatóságnak azt a tényt, hogy 2011. évben nem különleges jogállású adóalanyként adózik a mezőgazdasági tevékenysége után (nem számíthat fel kompenzációs felárat). [Figyelemmel arra, hogy alanyi adómentesség a tárgyévet megelőző év december 31-éig választható, ezért az ilyen adóalanyok közül azoknak, akik 2010. évre nem választottak alanyi adómentességet és 2011. évre alanyi adómentességet kívánnak választani, ez irányú bejelentésüket 2010. december 31-éig meg kellett tenniük.] Ha az adóalany később egészben vagy meghatározó részben mezőgazdasági tevékenységet folytat, és a kompenzációs felár alkalmazása egyéb feltételeinek is megfelel, a különleges jogállás elvesztésétől számított 1 év elteltével alkalmazhat csak ismét kompenzációs felárat.

Ha az adóalany nem felel meg a mikrovállalkozási (2 millió eurós bevételi összeghatár, illetve a legfeljebb 10 fő alatti foglalkoztatotti létszám) feltételnek, illetve az önálló vállalkozási feltételnek (más vállalkozásban 25 százalék alatti tulajdoni részesedése van), elveszti különleges jogállását, nem alkalmazhat kompenzációs felárat. A feltételek vizsgálatát július 1-jén kell elvégezni. A 2 millió eurós összeghatár, a legfeljebb 10 fő foglalkoztatott létszám feltételnek történő megfelelést az előző teljes év adatai alapján kell vizsgálni. Az adóalany akkor veszíti el mikrovállalkozási minősítését, ha 2 egymást követő évben nem felel meg a szóban forgó feltételeknek. Azon feltétel vizsgálatát, mely szerint az adóalanynak más vállalkozásban 25 százalék alatti tulajdoni részesedése van, a július 1-jén fennálló helyzet figyelembevételével kell elvégezni. Ha az adóalany a július 1-jén elvégzett minősítés szerint nem alkalmazhat kompenzációs felárat, jogosultságát csak a következő évre veszti el, az adott évben felszámíthat kompenzációs felárat termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása után. Ha elveszti különleges jogállását a július 1-jei minősítés szerint, 2 évig nem térhet vissza a kompenzációs rendszerbe akkor sem, ha egyébként megfelelne ezen

⁴⁴ Áfa tv. 197. § (1) és (3) bekezdés.

feltételeknek. Az az adóalany például, aki 2010. július 1-jén nem felelt meg ezen feltételeknek, 2010. december 31-ét követően nem jogosult különleges jogállására, ezen tény bejelentését 2011. január 15-éig kellett megtennie. (A különös adózási mód helyett alanyi adómentességet csak 2010. december 31-éig választhatott.)

6.2. A mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenység

A kompenzációs rendszer szerint adózó adóalany minden olyan termékértékesítésére, szolgáltatásnyújtására, amelynél kompenzációs felár érvényesítésére nincs törvényi lehetőség, az általános szabályok szerinti adózásra, illetve az alanyi adómentességre vonatkozó szabályokat alkalmazhatja. (E két adózási mód közül az alanyi adómentesség alkalmazására csak akkor van lehetőség, ha az alanyi adómentesség választását a mezőgazdasági termelő az adóhatósághoz előzetesen bejelentette.)

A kompenzációs rendszer szerint adózó mezőgazdasági őstermelő, kistermelő áfa adóalanyának – amennyiben nem választott alanyi adómentességet – az Áfa tv. általános szabályainak megfelelően kell teljesítenie az áfa kötelezettségét minden olyan termékértékesítése, szolgáltatás nyújtása után, amelynél a beszerző

- nem áfa adóalany, vagy
- olyan belföldön nyilvántartásba vett áfa adóalany, aki/amely mezőgazdasági tevékenységet végzőként jár el (kompenzációs felárat érvényesít), vagy
- olyan külföldi adóalany aki/amely saját államának joga szerint mezőgazdasági termelőre vonatkozó különös adózási módot alkalmaz, vagy
- az értékesített termék, nyújtott szolgáltatás nem felel meg az Áfa tv. 7. számú mellékletében foglaltaknak.

Figyelemmel arra, hogy pl. a magánszemélyek részére történő értékesítés nem minősül mezőgazdasági tevékenységnek (azzal összefüggésben kompenzációs felár nem érvényesíthető), továbbá tekintetbe véve, hogy az Szja tv. szerinti őstermelői, kistermelői tevékenység nem azonos az Áfa tv. szerinti mezőgazdasági tevékenységgel, minden őstermelőnek, kistermelőnek lehet olyan tevékenysége, amelyben nem mezőgazdasági tevékenységet végzőként jár el (kompenzációs felárat nem érvényesíthet). (Természetesen az olyan adóalany, aki a különleges jogállása helyett választott más adózási módot, csak olyan ügylete lehet, amellyel összefüggésben kompenzációs felár nem érvényesíthető.)

Amennyiben a mezőgazdasági őstermelő, kistermelő az Áfa tv. alkalmazásában mezőgazdasági tevékenységnek nem minősülő (kompenzációs felárra nem jogosító) tevékenységet is végez, lehetősége van **alanyi adómentesség** választására. Az alanyi adómentesség választására csak a tevékenység

megkezdésekor, illetve a tárgyévet megelőzően van lehetősége⁴⁵ (a bejelentkezési, illetve változás bejelentési lapon). Alanyi adómentesség csak akkor választható, ha az adóalanynak a termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása fejében megtérített (vagy megtérítendő) ellenérték – éves szinten göngyöltett összege – nem haladja meg az 5 millió forintot sem a tárgyévben ésszerűen várhatóan, sem a tárgyévet megelőző évben ténylegesen.⁴⁶ A mezőgazdasági tevékenység keretében végzett – kompenzációs felárra jogosító - termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás fejében megtérített (megtérítendő) ellenérték az alanyi adómentesség választására jogosító értékhatárba nem számítandó bele. (Amennyiben az adóalany a különleges jogállásáról lemondott, vagyis választása szerint kompenzációs felárat nem érvényesít, az utóbbi szabály nem alkalmazható.)

Az, aki alanyi adómentességet választott, az alanyi adómentesség időszakában (alanyi adómentes minőségében)

- adófizetésre nem kötelezett,
- előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult,
- számla kibocsátási illetve nyugtaadási kötelezettség terheli,
- csak olyan számla kibocsátásáról gondoskodhat, amelyben áfa összeget, áfa mértéket nem tüntethet fel,
- az áfa bevallási kötelezettség alól mentesül.⁴⁷

(Az adóalany nem alanyi adómentes minőségében jár el, pl. építési telek értékesítésekor.⁴⁸)

Az alanyi adómentesség megszűnik

- ha az adóalany a tárgyévet követő évre vonatkozóan már nem kívánja az alanyi adómentességet alkalmazni és az erre irányuló szándékát a tárgyév december 31-ig (változás bejelentő lapon) bejelenti az adóhatósághoz,
- az 5 millió forint értékhatárt meghaladja.⁴⁹

Amennyiben az adóalany alanyi adómentessége az értékhatár meghaladása miatt szűnik meg, alanyi adómentességet a megszűnés évét követő két naptári évig nem választhat.

Amennyiben a kompenzációs rendszer szerint adózó mezőgazdasági őstermelő, kistermelő az Áfa tv. szerinti mezőgazdasági tevékenységén kívüli tevékenységére nem választ alanyi adómentességet, ezen termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után az általános szabályok szerint teljesíti adókötelezettségét. Ennek megfelelően a kompenzációs felárra nem jogosító termékértékesítései, szolgáltatásnyújtásai után 25 százalékos mértékű általános

⁴⁵ Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. Törvény (továbbiakban: Art.) 22. §.

⁴⁶ Áfa tv. 188. §.

⁴⁷ Áfa tv. 187. és 257. §.

⁴⁸ Áfa tv. 193. §.

⁴⁹ Áfa tv. 191. §.

forgalmi adót kell felszámítania és fizetendő adóként szerepeltetnie az áfa bevallásában, ugyanakkor adófizetési kötelezettséggel járó ügyleteihez kapcsolódó beszerzései vonatkozásában adólevonási jogot is érvényesíthet (természetesen az adólevonási tilalmak figyelembe vételével).

Közösségi kereskedelemmel kapcsolatos ügyletekre (Közösségen belüli termékértékesítés, Közösségen belüli termékbeszerzés, Közösségen belüli szolgáltatásnyújtás és igénybevétel) a 17. számú és a 29. számú információk füzet tartalmaz tájékoztatást.

7. Biztosítás és járulékfizetés

2007. január 1-jétől biztosítottak minősül a mezőgazdasági őstermelő⁵⁰, ha a Tbj-ben⁵¹ meghatározott feltételeknek megfelel.

7.1. A biztosítás a következő szabályok szerint terjed ki az őstermelőre:⁵²

Biztosított a mezőgazdasági őstermelő, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együttesen legalább 20 év, kivéve

- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személyt és a gazdálkodó család kiskorú tagját,
- az egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzőt, segítő családtagot, bedolgozót, választott tisztségviselőt) – biztosítottat,
- a saját jogú nyugdíjast, illetve azt az özvegyi nyugdíjban részesülő személyt, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettségének időtartama:⁵³

- az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig,
- gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg
- a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott biztosítást kizáró körülmény megszűnését követő naptól a biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig áll fenn.

Megszűnik a biztosítás akkor is, ha a mezőgazdasági őstermelő kilép a családi gazdaságból vagy a közös őstermelésből.

⁵⁰ Mezőgazdasági őstermelő az Szja tv.3. §-ának 18. alpontjában meghatározott személy.

⁵¹ A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (továbbiakban: Tbj.).

⁵² Tbj. 5. § (1) bekezdés i) pont.

⁵³ Tbj. 10. § (3) bekezdés.

7.2. A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetése⁵⁴

A mezőgazdasági őstermelő – ideértve a tevékenységét a tárgyévben kezdő mezőgazdasági őstermelőt is⁵⁵ – a minimálbérnek⁵⁶ megfelelő összeg után fizeti meg a 24 százalék a nyugdíjbiztosítási járulékot, az 1,5 százalék természetbeni- és 0,5 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulékot. Ezen felül meg kell fizetni az egyéni járulékokat [6 százalék egészségbiztosítási járulék, melyből 4 százalék a természetbeni-, és 2 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék, valamint a 10 százalék nyugdíjjárulékot (magánnyugdíjpénztár tagjánál 2 százalék nyugdíjjárulék és 8 százalék tagdíj)].

Figyelem! A 2011. január 13. és 2011. december 31. közötti időszakban esedékes tagdíj mértéke 0 százalék, a nyugdíjjárulék mértéke 10 százalék magánnyugdíjpénztár tagja esetében is!

Ettől eltérően, az a mezőgazdasági őstermelő, akinek e tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a 8 millió forintot, az őstermelői tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évi bevételenek 20 százaléka után 4 százalék természetbeni egészségbiztosítási járulékot és – a nyugdíjbiztosítási járulékot is magában foglaló – 10 százalék nyugdíjjárulékot fizet. Ha a mezőgazdasági őstermelő magánnyugdíjpénztár tagja, akkor 2,3 százalék tagdíjat és 7,7 százalék nyugdíjjárulékot fizet. A 8 millió forint bevételi értékhatár számításánál figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként e tevékenység bevételeinek számító támogatást.

A havi járulékalap megállapításánál a tárgyévet megelőző évi bevétel 20 százalékanak egytizenketted részét kell figyelembe venni. A jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként e tevékenység bevételeinek számító támogatást kizárólag a 8 millió forint bevételi értékhatár számításánál kell figyelmen kívül hagyni, a járulékalap megállapításánál már figyelembe kell venni.

Itt is érvényesül, hogy a 2011. január 13. és 2011. december 31. közötti időszakban esedékes tagdíj mértéke 0 százalék, a nyugdíjjárulék mértéke 10 százalék magánnyugdíjpénztár tagja esetében is!

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a társadalombiztosítási, a nyugdíjjárulékot (tagdíjat), valamint a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot az előzőekben meghatározott

⁵⁴ Tbj. 30/A. §.

⁵⁵ Kezdő mezőgazdasági őstermelő: az a személy, aki a tárgyévet megelőző évben nem minősült mezőgazdasági őstermelőnek.

⁵⁶ Minimálbér: a tárgyhónap első napján érvényes, a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók részére megállapított személyi alaphér kötelező legkisebb havi összege. Ennek megfelelően 2011. január 1-jétől havi 78 000 forint a járulékok alapja.

járulékalapnál (minimálbér, illetve a bevétel 20 százalékának egytizenketted része) magasabb összeg után fizeti meg. A mezőgazdasági őstermelő a magasabb járulékalap választásáról a tárgyév első negyedévére vonatkozó járulékbevallásában nyilatkozik az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő nem köteles járulékot fizetni arra az időtartamra, amely alatt

- táppénzben, baleseti táppénzben, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesül – kivéve, ha a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az ápolási díj folyósításának tartama alatt őstermelői tevékenységét személyesen folytatja –,
- katonai szolgálatot teljesítő önkéntes katona
- fogvatartott.

7. 3. Nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése⁵⁷

A mezőgazdasági őstermelő a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott körülmények fennállásáról az őstermelői igazolvány igénylésével, illetőleg a családi gazdaság nyilvántartásba vétele iránti kérelem benyújtásával egyidejűleg nyilatkozik a mezőgazdasági igazgatási szervnek. A mezőgazdasági őstermelő a biztosítási kötelezettségét érintő változást annak bekövetkezését követő 15 napon belül jelenti be az állami adóhatóságnak.

A biztosított mezőgazdasági őstermelő elektronikus úton vagy az erre a célra rendszeresített nyomtatványon (T1141) jelenti be saját biztosításával kapcsolatban a biztosítási jogviszonyának kezdetét, kódját, megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát, magánnyugdíjpénztári tagság esetén feltünteti a pénztár nevét, azonosítóját. A bejelentést

a) a biztosítás kezdetére vonatkozóan a biztosítási jogviszony első napját megelőzően, de legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján a foglalkoztatás megkezdése előtt,

b) a jogviszony megszűnését, a szünetelés kezdetét és befejezését, a biztosítás megszűnését követően folyósított ellátás kezdő és befejező időpontját közvetlenül követő 8 napon belül kell teljesíteni.⁵⁸

A mezőgazdasági őstermelő a társadalombiztosítási járulékot, az egészségbiztosítási járulékot és a nyugdíjjárulékot (tagdíjat) az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 31. §-ának (2) bekezdése szerinti adattartalommal elektronikus úton negyedévente, a negyedévet követő hónap 12-éig vallja be, és a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg az állami adóhatóságnak.

⁵⁷ Tbj. 44. §.

⁵⁸ Art. 16. § (4) bekezdés.

A bevallás száma: 1158.

7.4. Nem biztosított őstermelő egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettsége⁵⁹

Az az őstermelő, aki az előzőek szerint nem válik biztosítottá, egyéb jogcímen sem biztosított és egészségügyi szolgáltatásra más jogcímen⁶⁰ sem jogosult, köteles a Tbj. 19. § (4) bekezdésében meghatározott egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni, melynek összege havi 5 100, naptári naponként 170 forint.

A járulékfizetést a kötelezett helyett annak hozzájárulásával más személy vagy szerv is teljesítheti. A járulékfizetés átvállalása az állami adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé.

A kötelezettség keletkezését, illetve megszűnését a T1111-es nyomtatványon kell bejelenteni.

7.5. A mezőgazdasági őstermelő egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége

A mezőgazdasági őstermelő az összevont adóalapba tartozó jövedelemnél az adóelőleg-alap számításánál figyelembe vett jövedelem után 27 százalék egészségügyi hozzájárulás fizetésére köteles.⁶¹

A tételes költségelszámolást választó, egyszerűsített bevallási nyilatkozatot benyújtó őstermelő által fizetendő százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás a bevétel 5 százalékának a 15 százaléka.⁶²

Mentes a százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás fizetése alól az a jövedelem és járulék alapjául szolgáló azon összeg, amely után a fennálló biztosítási jogviszonyra tekintettel járulékfizetési kötelezettség keletkezik.⁶³

A biztosított mezőgazdasági őstermelőre is vonatkozik ez a mentesség, mégpedig addig az összegig, amely után járulékot fizet. A mezőgazdasági őstermelőt terhelő egészségügyi hozzájárulás alapját ennek megfelelően csökkenteni kell a mezőgazdasági őstermelő által fizetendő járulékok alapjával.

⁵⁹ Tbj. 39. § (2) bekezdés.

⁶⁰ Tbj. 16. § a)–p) és s)–t) pontja, valamint 13. § szerint.

⁶¹ Eho. tv. 3. § (1) bekezdés.

⁶² Eho. tv. 4. § (3) bekezdés.

⁶³ Eho. tv. 3. § (5) bekezdés.